

ภาคผนวก ง
แนวทางการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ

แนวการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเกี่ยวกับการระลึกถึงความหลังในการศึกษานำร่องจำนวน 5 ราย

ก. เพื่อค้นหาเหตุการณ์ในอดีตที่ทำให้ผู้สูงอายุย้อนคิดถึงแล้วรู้สึกมีความสุข และ/หรือ ภูมิใจ

แนวคำถาม

1. ถ้าคุณตา(คุณยาย)..... คิดถึงอดีตที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ในชีวิตเรื่องอะไรบ้างคะที่ประทับใจและอยู่ในความทรงจำของคุณตา (คุณยาย).....ตลอดมา เมื่อคุณตา(คุณยาย).....คิดถึงที่ไร ทำให้คุณตา(คุณยาย)รู้สึกมีความสุขและ/หรือภูมิใจมากที่สุด

ประเด็นคำตอบที่ค้นพบ

- การได้รับใช้ชาติโดยการเป็นทหารเกณฑ์ และได้ตำแหน่งเป็นพลขับ ซึ่งมีโอกาสได้ไปสถานที่ต่าง ๆ หลายแห่ง เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อน ๆ ที่เป็นทหารเกณฑ์ด้วยกัน รู้สึกว่าตนจะมีความเป็นอิสระมากกว่า สบายกว่า ไม่ต้องออกฝึกหนัก และการที่ได้เป็นพลขับก็ถือว่าเป็นความสามารถพิเศษซึ่งทหารเกณฑ์ขั้บรถเป็นไม่กี่คน ตนคิดว่าช่วงที่เป็นทหารเกณฑ์เป็นช่วงชีวิตที่มีความสุขและภูมิใจที่สุด (Case1 ผู้สูงอายุเพศชาย อายุ 67 ปี) ขณะสนทนาผู้สูงอายุยิ้มและหัวเราะ
- การที่ตนคิดถึงเรื่องที่ได้รับเลือกตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน เพราะว่าได้อุทิศตนเพื่อทำประโยชน์ให้แก่คนในหมู่บ้าน เวลาใครต้องการความช่วยเหลือก็มาหาตน ไปไหนมาไหนก็มีคนรู้จักให้ความนับถือ ในครอบครัวการที่ตนเองได้ทำงานช่วยทางราชการถือว่า สิ่งนี้ทำให้ตนมีความสุขและภูมิใจอย่างที่สุด สิ่งที่ตนทำมาทั้งหมดในอดีตส่งผลถึงปัจจุบันโดยลูกชายได้ดำเนินรอยตามตนได้รับความไว้วางใจจากชาวบ้าน โดยได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (Case 2 ผู้สูงอายุเพศชาย อายุ 63 ปี) ขณะสนทนาผู้สูงอายุยิ้ม มีรูปถ่ายขณะดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านให้ดู
- การคิดถึงชีวิตครอบครัวที่มีความสุขลูก ๆ ทุกคนเลี้ยงง่าย มีหน้าที่การงาน มีชีวิตครอบครัวที่ดี ๆ คิดถึงตอนที่ลูกยังเด็ก ๆ ถึงแม้จะลำบากต้องทำงานหนักทำไร รับจ้างทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมาเลี้ยงลูก 7 คน แต่ความสำเร็จของลูกเป็นความภูมิใจของพ่อแม่ยิ่งที่สุด อย่างเช่นตอนที่ลูกชายสอบได้ทหารดีใจและภูมิใจอย่างมากลูกนำความสำเร็จมา

คู่พ่อแม่และวงศ์ตระกูล มีลูกชายที่ทำงานรับราชการ และลูกคนอื่น ๆ ก็
มีหน้าที่การงานที่ดีและชีวิตครอบครัวที่ดี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ยายคิด
แล้วมีความสุขมากที่สุด

(Case 3 ผู้สูงอายุเพศหญิง อายุ 64 ปี) ขณะสนทนาผู้สูงอายุจะยิ้มแล้ว
เงินอาย

- คิดถึงชีวิตช่วงวัยเด็ก เป็นช่วงชีวิตที่มีความสุขมากที่สุด ชอบชีวิตช่วงที่
เป็นเด็กที่สุด เพราะไม่ต้องคิดอะไร กิน เที่ยว ไปโรงเรียน ช่วยพอมมา
ทำนา เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย ตอนนั้นเหนื่อยเหมือนกันแต่ก็รู้สึกทุกข
ร้อนอะไร เพราะเวลาหิวก็มีข้าวกิน ไปนาก็ได้เล่นกับเพื่อน ได้ไป
โรงเรียนก็ได้เล่น ได้กิน ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร

(Case 4 ผู้สูงอายุเพศชาย อายุ 70 ปี) ขณะสนทนาผู้สูงอายุจะยิ้มและ
หัวเราะ

- คิดถึงตอนเป็นสาว ๆ มีหนุ่มมาจีบเยอะ มีคนมาช่วยหามน้ำ ทำนา เคี้ยว
คนนั้นมาช่วยหามน้ำ คนนี้มาช่วยคานา คนโน้นมาช่วยเกี่ยวข้าว แบบ
ว่าไม่ต้องจ้าง ไม่ต้องถือแรง ยายคอยทำกับข้าวให้หนุ่ม ๆ ที่มาช่วยขาย
ทำงานกินเป็นการตอบแทน งานหนัก ๆ ไม่ต้องทำ สบายสาว ๆ แฉว
บ้านอีกจากกันเป็นแฉว

(Case 5 ผู้สูงอายุเพศหญิง อายุ 60 ปี) ขณะสนทนาผู้สูงอายุจะยิ้มและ
หัวเราะ

2. นอกจากเหตุการณ์เรื่องนี้แล้วคุณตา (คุณยาย) ยังมีเหตุการณ์ที่ประทับใจในเรื่อง
อื่นอีกมั๊ยคะ

ประเด็นคำตอบที่พบ

(Case1 ผู้สูงอายุเพศชาย อายุ 67 ปี) เล่าเหตุการณ์ที่ประทับใจในช่วงวัยรุ่นการใช้ชีวิต
เที่ยว จีบสาว และทำงาน (ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์เอง)

(Case 2 ผู้สูงอายุเพศชาย อายุ 63 ปี) เล่าถึงชีวิตวัยเด็กช่วงที่เรียนหนังสือได้เป็นหัวหน้า
(ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์เอง)

(Case 3 ผู้สูงอายุเพศหญิง อายุ 64 ปี) เล่าชีวิตในช่วงวัยเด็กที่ได้ให้การช่วยเหลือพ่อแม่
ทำงาน เลี้ยงน้อง (ได้รับการกระตุ้นให้คิดถึงเหตุการณ์ตามพัฒนาการของชีวิตในช่วง
วัยเด็ก)

(Case 4 ผู้สูงอายุเพศชาย อายุ 70 ปี) เล่าเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในชีวิตการทำงาน
ซึ่งรู้สึกมีความสุข (ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์เอง)

(Case 5 ผู้สูงอายุเพศหญิง อายุ 60 ปี) เล่าเหตุการณ์ที่ประทับใจเกี่ยวกับเรื่อง
การแต่งงาน (ผู้สูงอายุเลือกเหตุการณ์เอง)

ข. เพื่อศึกษาพฤติกรรมขณะผู้สูงอายุทำการระลึกถึงความหลัง
แนวทางปฏิบัติ

สังเกตท่าทาง พฤติกรรมที่แสดงออกขณะระลึกถึงความหลังซึ่งแสดงออกถึง
ความรู้สึกมีความสุขและความภาคภูมิใจของผู้สูงอายุ

ลักษณะท่าทางและพฤติกรรมที่พบ

1. ยิ้ม
2. หัวเราะ
3. เอนอายุ
4. นำรูปถ่ายที่เป็นเหตุการณ์ในอดีตซึ่งสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่ผู้สูงอายุเล่ามาให้ผู้สัมภาษณ์ดู
5. ผู้สูงอายุเล่าความหลังด้วยความรู้สึกภูมิใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะเล่าให้ผู้สัมภาษณ์ฟัง

ค. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ระลึกถึงความหลัง
แนวคำถาม

1. คุณตา(คุณยาย)มีโอกาสดำเนินการเหตุการณ์ที่ประทับใจในอดีตให้ใครฟังบ้างคะ
2. คุณตา(คุณยาย) คิดว่าอยากจะทำเหตุการณ์ที่ประทับใจในอดีตให้ใครฟังบ้างคะ
3. คุณตา(คุณยาย) คิดว่าการที่ผู้สัมภาษณ์ให้ คุณตา(คุณยาย) เล่าเหตุการณ์ที่ประทับใจในอดีตให้ฟังครั้งนี้บ้างคะ คุณตา(คุณยาย) มีความรู้สึกอย่างไรบ้างคะ

ประเด็นคำตอบที่ค้นพบ

1. มีโอกาสเล่าให้ลูกหลานฟังบ้าง เช่น ช่วงสงกรานต์ของปีที่ผ่านมาได้เล่าให้หลานฟัง
2. ไม่ได้เล่าให้ใครฟังกลัวเขาจะเบื่อไม่อยากฟังคนแก่เล่าแต่เรื่องที่ผ่านมาแล้วในอดีต
3. รู้สึกมีความสุขและรู้สึกภูมิใจเป็นอย่างมากที่มีคนรุ่นลูกรุ่นหลานให้ความสำคัญ สนใจรับฟังเรื่องราวในอดีตของตนเอง
4. คุณตา(คุณยาย) คิดถึงความหลังบ่อยไม่เฉพาะช่วงเวลาไหนบ้างที่คิดถึงความหลัง